

SLOVAN.

Št. 2.

V Ljubljani, dne 10. januarja.

1884.

Vsebina: Izjava. — Gospodarske reforme. — N. V. Gógolj. — Češko narodno gledališče v Pragi. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Najnovejša vest. — Tržne cene. — **Ilustracija:** Vrbsko jezero.

I z j a v a.

I.

Gledé na to, da so slovenski poslanci zdanjo vlado, odkar je nastopila, v vseh zastopih zvesto in lojalno podpirali ter brez ugovora glasovali za vse vladne predloge; gledé na to, da so vse storili, ker je vlada pri svojem nastopu národnoavnopravnost proglasila za svoj program in so torej slovenski poslanci za trdno nádejali se, da bode vlada načela národne ravnopravnosti dejansko izvršila nasproti vsem Slovencem;

gledé dalje na to, da vladnih namenov v tej smeri soditi samo po tem, kakor ona postopa v drugih deželah, kjer se Slovenci še vedno brezuspešno potezajo za svoje národne pravice in v tem jim usiljenim boji svoje moči trošé sebi, vsemu slovenskemu národu in državi na škodo —

gledé na vse to in zlasti z ozirom na poslednje zasedanje kranjskega deželnega zbora, v katerem je slovenska večina s svojim zmernim postopanjem dejansko dokazala svojo pravičnost in spravljivost:

Klub slovenskih poslancev kranjskega deželnega zbora.

Grasselli. Dr. vitez Bleiweis. Dr. Vošnjak. J. Murnik. Dr. Poklukar. Klun. Prof. Fr. Šuklje. Dr. Alf. Mosché. Dr. Papež. Dr. Makso Samec. Luka Svetec. Jožef vitez Schneid-Treuenfeldski. Bl. Mohar. Janko Krsnik. Edvard Dev. Matej Lavrenčič. Primož Pakiž. Dr. Jurij Šterbenc. Oton Detela. Dr. Dolenc. Luka Robič. V. Pfeifer. Karol Rudež.

To izjavo nam je priposlalo predsedništvo kluba slovenskih poslancev kranjskega deželnega zbora. Priobčili smo jo (neizpremenjeno od besede do besede) zato na čelu lista, ker je ž njo povzdignil klub zopet stari naš národni program, kateremu se je bila nekoliko že izneverila njegova večina s svojo neomejeno popustljivostjo ter ž njc desavuoval one svoje člane, kateri so poudarjali vedno in v prvi vrsti samo kranjsko stališče. Ker izjava posebno izraža, da si je klubu slovenskih poslancev kranjskega deželnega zbora prizadevati, da ves slovenski narod zadobode pravice, ki mu jih zagotavlja ustava in katere je že tolikrat in o raznih prilikah zahteval, prepričani smo, da se bode odslej v redutni dvorani govorilo samo o slovenskem národu.

Razveselila nás je pa ta izjava zato, ker nás je poučila, da so gospodje, kateri so z dovolitvijo zloglasnih 600 gold. zatajili svoje prepričanje, katero so prej večkrat naglašali svečano, naposled vendar spoznali svoje zmote ter uvideli potrebo, opravičevati se pred javnim mnenjem. Vsaj drugače si ne moremo razlagati izjave, katera poudarja le to, kar' je od nekdanj naš národni

klub slovenskih poslancev kranjskega deželnega zbora za gotovo pričakuje, da bode visoka vlada resno in brez odloga izvršila národno ravnopravnost za vse Slovence.

II.

Gledé na to, da je vlada obljubila, svojo posebno skrb obračati v zboljšanje materialnih razmer dežel in v povzdigo poljedelstva, obrtništva in trgovine;

da je v tem obziru res uže mnogo koristnega storila za vso državo, kakor tudi za posamezne dežele, zlasti z gradnjo raznih železnic, zboljšanjem cest, uravnavanjem rek, pospeševanjem obrtniškega in poljedelskega poduka;

da se je pa v vseh teh obzirih za Kranjsko primeroma premalo storilo:

klub slovenskih poslancev kranjskega deželnega zbora nujno prosi, visoka vlada naj se blagovoljno ozira tudi na raznovrstne potrebe in opravičene želje dežele Kranjske.

program; katere bi tedaj o navadnih okolnostih prav nič ne bilo treba. Sicer pa bode klub skoro imel priliko pokazati, če se hoče resno ravnati po tej izjavi, kajti imenovati mu bode v kratkem kandidata za izprazneno mesto deželnega poslanca notranjskih okrajev.

Glede drugega dela izjave ima klub ravno zdaj priliko pokazati, koliko mu je do gmotne koristi kranjske dežele. Mestni zastop ljubljanski je prosil námreč c. kr. trgovinsko ministerstvo, naj bi se zdaj, ko se snuje ravno načrt o decentralizaciji uprave državnih železnic, določil Ljubljani sedež ravnateljstva za južne proge državnih železnic. Da to prašanje ni znamenito samo za mesto ljubljansko, nego tudi za ves slovenski narod, posebno pa za deželo kranjsko, ker bi se potem najvspešnejše moglo delovati za popolnjenje železniške mreže v deželi, vidi se na prvi pogled. Klub slovenskih poslancev naj se torej takoj v tej zadevi resno poprime dela in naj ne posluša tistega člana eksekutivnega odbora, ki si je v nekem slovenskem listu prizadeval osmešiti onega mestnega odbornika, kateri je sprožil to res znamenito in za ves narod naš koristno stvar.

Narodno-gospodarske reforme.

I.

Trije faktorji so, kateri pripomogajo državam in narodom do moči in veljave, do blaginje in omike. Ti trije faktorji, kateri bi se po vsej pravici mogli imenovati glavni stebri narodno-gospodarskemu življenju, so: poljedelstvo, obrtništvo in trgovina. Vsak narod, kateri je spoznal svojo nalogo in kateremu je bilo do tega, da vse pridobitve na duševnem polju ne ostanejo brez rejalne zaslonbe, pričel si je prizadevati z vsemi svojimi močmi, da pospešuje enakomerni razvoj in napredek imenovanih treh glavnih faktorjev svojega obstoja.

Na prvi pogled bo se videlo, in tudi splošni razvoj človeškega napredka nam to potrjuje, da je poljedelstvo glavni oddelek narodnega gospodarstva. Ono ima pospeševati in povzdigovati rodovitnost narave ter skrbeti za najnujnejše potrebe človeštva — za hrano. Še le pri dobro razvitem, napredujočem in proizvajajočem poljedelstvu je moči misliti na obrtnost, kajti potrebe po njenih izdelkih rastejo le polagoma in le tedaj, kedar preko vsakdanjih, za telesno ohranjanje neizogibnih potreb ostaja poljedelcu denarja za druge stvari. Za obrtnostjo prihaja trgovina in le tisti narod, kateri ima poleg lepo razvite obrtnosti tudi inteligentnih in podjetnih trgovcev, mogel bo dospeti do velicega bogastva, in ker je denar sveta vladar, tudi do velike moči in slave.

V poslednjih desetletjih, posebno pa, odkar je izvoljeno ljudstvo izraelsko zadobilo po vseh evropskih državah s kristjani jednake državopravne pravice, začelo se je povsod s posebno pozornostjo streči obrtnosti in trgovini tako, da se je na prvotni vir blagostanja — na poljedelstvo — čisto pozabilo. Stvar je čisto naravna; kajti povsod so si židje — o katerih usiljivosti, predrznosti in brezozirnosti zdaj menda že ves svet jednako

misli — vedeli pridobiti prvo besedo; da pa oni niso za resno delo, to je isto tako vsacemu do sitega znano. Vedeli so namreč merodavne kroge z intrigami, kričanjem in — kakor dokazujejo mračne sence mnogih sodnijskih razprav — le premnogokrat tudi s cvenkom pridobiti za to, da so pod svoje pokroviteljstvo jemali obrtnost in trgovino.

Ako pa govorim o protežovanji obrtnosti, naj me nikdo napačno ne razume. Ne rokodelstvo in domača mala obrtnost, katera je nekdanj tako blagodejno uplivala na razvoj mnogih dobrih lastnosti meščanstva; ne ona obrtnost, katera je toliko pridnim rokam dajala dobrega zaslužka; obrtnost, katere izdelki so bili trajni in solidni; — ampak ona obrtnost, katero je omogočil napredek časa z iznajdbo parnih strojev in katera se odlikuje le premnogokrat s svojimi slabimi izdelki; obrtnost, za katero ni treba znanja, nego le kapitala, — ta je našla milost v očeh zaslepljenih državnikov in da se jej še bolje poseže pod pazduho, morala jej je priti v pomoč tudi svobodna trgovina. Tako je židovski kapital postal vladar na obeh poljih, na obrtniškem in trgovinskem; neodvisni meščanje pa, kateri so prej bili srečni in zadovoljni državljanje, na katere se je poleg poljedelca oslanjala moč države, — postali so na mah sužnji kapitala; krščanje sužnji židovstva.

Moč, ki so jo po vseh kontinentalnih evropskih državah izročili zakonodavni zbori, katerih členi so bili opojeni z doktrinami onega splošnega gospodarskega liberalizma, ki so ga judje iznašli le za svoje namene in v svojo korist, v roke kapitalistov, pa se je kmalu pokazala v vsej svoji imenitnosti in najboljši državniki naših dni so izprevideli, da treba pomoči — nujne pomoči.

z.

N. V. Gógolj (1810 — 1852).¹⁾

Spisal dr. Fr. Celestin.

Nikoláj Vasiljevič Gógolj se je porodil v Malorusiji l. 1810. Oče mu je bil plemenitnik starega rodú. Tu je bilo še veliko živih spominov in pesni o kozakih, kateri imajo svoj poseben humor. V gostoljubni očetovi hiši je bilo vedno dovolj sosedov, katere je zabavljal in kratkočasil gospodar s pripovedkami iz zgodovine in življenja maloruskega. Časi so igrali kaj vesele in šaljive prizore iz narodnega življenja. Seveda je vse to dobro uplivalo na razvoj malega Gógolja.

V 12. letu dali so ga v Něžinski licej (knj. Bezborodko), kjer se je odlikoval s svojo veselostjo in šalami. Delal je mnogo, pa ne za šolo: izdaval je (pisani) časopis, pečal se z glasbo, prirejal domače gledališke predstave, literarna predavanja, urejal dijaško knjižnico — in sicer vse to še prej, nego mu je bilo 16 let.

Ko mu je bilo 16 let, umre mu oče. Mati pokliče sina k sebi, kjer je več let ostal ter bil dober gospodar

in človek. Dasi še ni bil korenito omikan, vender se je vedno nadejal — to nado je začel gojiti že v liceji, da si bode s koristnim delovanjem odprl pot do slave.

Čez nekaj let je šel Gógolj v Petrograd z namenom, da bi stopil v državno službo, da bi hodil v gledišče, katero je ljubil strastno, in da bi potoval v tujino. V začetku ni imel veliko uspeha: bil je uradnik, potem pa profesor (zgodovine). Ali njegove: „Večeri na pristavi“ (Večera na hutorje) sprejeli so kritika in občinstvo jako prijazno. Baveč se s zgodovino, hotel je Gógolj napisati zgodovino svoje drage Malorusije ter je za to pridno nabiral pesmi in sploh vse, kar se dostiče slavne kozaške dobe.

L. 1832. bil je do mater napisal: „Stare graščake“ (Starosvétskije pomjéščiki), „Prepir med Ivanom Ivanovičem in Ivanom Nikiforovičem“ (Ssóra Ivána Ivánoviča s Ivanom Nikiforovičem) ter glavno delo, „Táras Bulba“ (zgodovinski roman iz maloruskega življenja). Vse to je bilo tiskano ter imelo sijajen uspeh tako, da je pisatelj, spoznavši svoje moči, posvetil se popolnoma slovstvu. Začel je misliti o delu, katero naj bi

¹⁾ Odlomek iz moje: „Zgodovine ruske literature“, katero sem ponujal „Matici Hrv.ški“ in „Matici Slovenski“ — brez uspeha.

imelo po umetniški ceni občeloševsko veljavo ali pa vsaj za Rusijo ter bi bilo tudi koristno, poučno. S to idejo razlikuje se Gogolj jako od Puškina. Ona je brez dvojbe delovala posebno blagotvorno na rusko slovstvo in na razvoj ruskega društva.

Več povesti, ki so bile potem tiskane, vzel je iz petrograškega življenja n. pr. „Né v s k i j p r o s p é k t“ (glavna petrograška ulica), „Šinél“ (suknja), „Portrét“ itd. Leta 1836. je izdal komedijo: „Revizór“, katero so pisatelji in občinstvo sodili tako različno, da je nazadnje sam Gogolj začel dvomiti o njeni vrednosti in o svojem delovanju sploh. Da se razvedri, odloči se potovati — celo v tujino.

Pod uplivom sveta, ki mu ga je bil dal Puškin, ker je Gogolja jako cenil, razvil se in dozorel je tedaj počasi v glavi pisateljevi načrt njegovega zadnjega velikega dela, romana: „Mértvija duši“, kateri je hotel napisati v tujini. Izbral si je Rim, kjer ga je globoko pretresla novica o prerani, žalostni smrti Puškina (pal je v dvoboju). Vender svojega namena ni opustil ter se je prvi del „Mrtvih duš“ pojavil l. 1842.

Pisatelj je hotel obuditi ž njim v obče čut nezadovoljnosti s tedanjim stanjem in težnjo, da se poboljša. Ali rusko društvo je bil tu naslikal tako črno, da se je sam prestrašil ter začel obljubovati, da bo v bodočih zvezkih risal boljše ljudi in celo „take, pred katerimi bodo ničle vsi veliki možje ostalih narodov“. Misleč pa, da se ima najprej resno pripravljati za tako delo, začel je prebirati filozofska dela o duši, sv. pismo, cerkvene pisatelje tako, da se ga je prijel misticizem ter je začel strogo grajati tuje slabosti, samega sebe pa poniževati. Pri tem je čutil potrebo vedne molitve. V tem duhu je pisan žalostno znameniti spis: „Dopisovanje s prijatelji“ 1846. (Perepiska s družjami), kjer trdi pisatelj v svojem mističnem mraku, da je v ruskem življenju (v absolutizmu Nikolaja I.) vse takó, kakor ima biti — celo to, kar so obsojali vsi prejšnji in tedanji pisatelji. Tudi pravi, da je „Mrtve duše“ sežgal ter prosi bralca, da zavrže tudi druga njegova dela, ker ponižujejo rusko slovstvo in ker je v njih preobilo klevet na rusko društvo. Vse to seveda je zopet vzbudilo v kritiki in občinstvu nova očitanja in napade.

(Dalje prihodnjič.)

Češko narodno gledališče v Pragi.

(Dalje in konec.)

Z drugimi slovanskimi gosti sijajno in s pravo slovansko gostoljubnostjo sprejeti, udeležili so se imenovani gospodje slavnostne akademije in prvih treh predstav v novem gledališču, potem pa tudi velikega slavnostnega banketa, ki je bil v veliki dvorani „meštanske besede“ prirejen za preko 500 udeležencev. Pri tem banketu je v imenu Slovencev govoril g. Iv. Hribar nekako tako le: „Kakor pred dvema letoma ni oplakaval samo česki narod velike nesreče, ko mu je pogorelo narodno gledališče, temveč ž njim vred ves slovanski svet; takisto se tudi danes ne veseli sam o dovršitvi velikega svojega dela, ampak vsi Slovanje se radujejo ž njim vred. Tudi mali slovanski narod, kateri je le kapljica v morji slovanstvem in kateri dobro ve, da bi brez Slovanstva bil izgubljen za zgodovino, čuti danes z Vami vred radost in ponos o sijajnem Vašem uspehu, ter je prepričan, da bodo žarki umetnosti iz prekrasnega svetišča Vaših Modric sijali tudi njemu in imeli blagodejen upliv na razvoj duševnega življenja njegovega. — Zato pa je narod slovenski poslal na prelepo to slavnost zastopnike vseh najznamenitejših svojih društev in še celo bela Ljubljana, o kateri se more reči, da za narod čuti in misli, da mu je srce in glava, ni hotela brez zastopnika pri otvoritvi Vašega narodnega gledališča ostati ter je nje zastop v svoji javni seji dne 16. novembra naprosil in pooblastil mene, da o tem povodu izrazim njegovo najiskrenejšo čestitko županu prvostolnice Vaše „zlate matere Prage“.

Gospoda moja! sočutja, katera gojimo do Vas niso nova, nego iskati jim je izvora že v davni preteklosti. Dvakrat in sicer za kralja Sama in velikega češkega vladarja Přemysla Otakarja II. bili smo v isti državni zajednici. Ločila nas je sicer osodna bitev na Moravskem polju, a samo za čas, ki je v življenju narodov samo trenotek; potem pa nas je osoda zopet združila v tej slavni državi, v kateri in s katero smo imeli enakomerno prenašati dobro in zlo. Še tesneje pa smo se združili na duševnem polju po preporodu narodov, kajti ideja slovanske vzajemnosti, katere začetniki so bili veleumi Vaši Dobrovsky, Hanka, Čelakovsky, Kolár, Šafařík in drugi, nima nikjer tako iskrenih gojiteljev in navdušenih pristašev, kakor med nami Slovenci. In v tej ideji nadejam se, da ostanemo vedno združeni; zato napijam češkemu narodu kot širitelju slovanske vzajemnosti.“ —

Tem besedam je sledilo burno odobravanje, katero se je ponavljalo vedno, kedar je govoril zastopnik kacega slovanskega naroda.

Navdušenje bilo je po Pragi vse slavnostne dni 18., 19. in 20. novembra splošno in teško se je bilo posloviti slovanskim gostom od mesta, v katerem so videli toliko narodne zavesti in slovanskega ponosa.

Naposled še nekoliko črtic o gledališču samem.

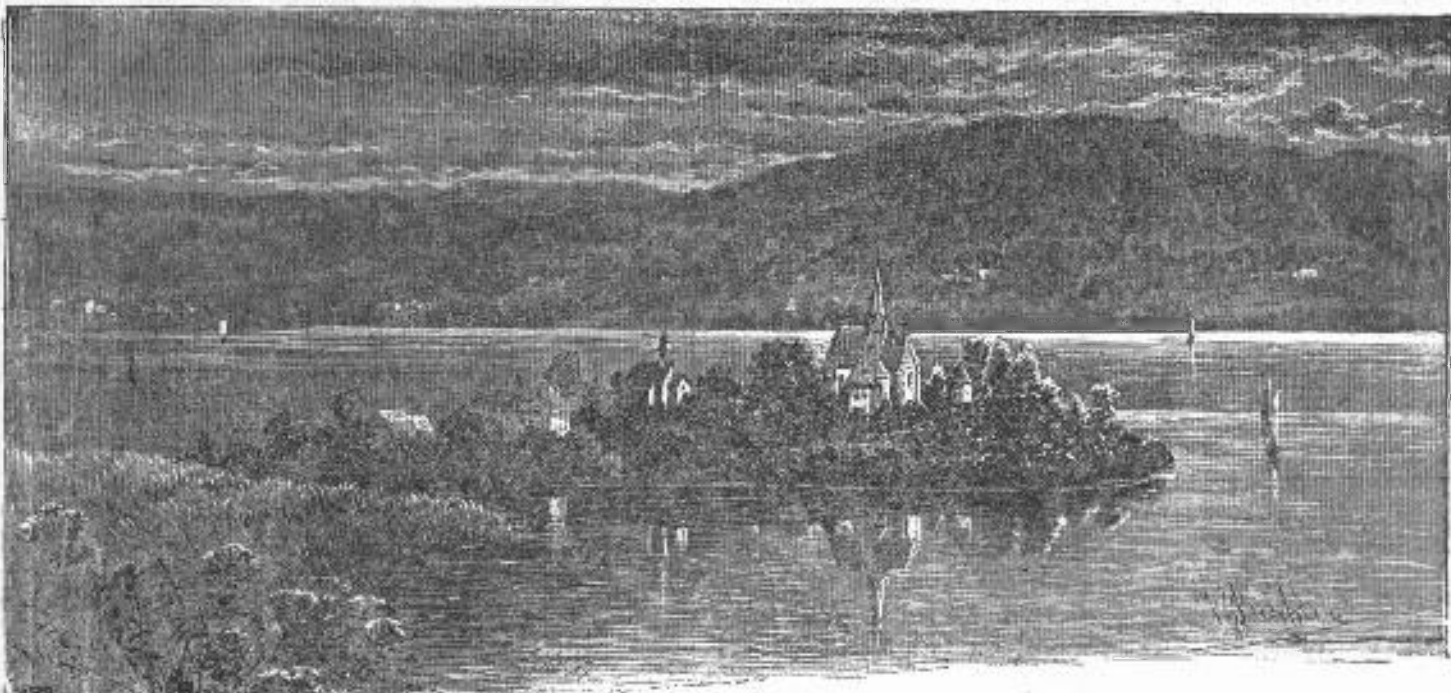
Češko narodno gledališče je po sodbi znalcev najelegantnejše in razmerno najimpozantnejše gledališko poslopje v Evropi. Sezidano je strogo v renesanskem slogu, tako, da mora ostrmeti človek, ko zagleda to ogromno poslopje, o katerem se mu zdi vsled prekrasnih in lahkih stavbenih njegovih oblik, ko da bi ga bil stvarnik ustvaril z duhom svoje sape:

Stalo je 3,100.000 gld. in ves ta denar nabral se je s prostovoljnimi doneski. Kak v resnici sijajen vzgled domoljubja!

Kakor vnanjost, tako iznenadi človeka tudi notranjost gledališča, v katerem je prostora za preko 2000 ljudi. Vse je tako sijajno in okusno uravnano, da v v malokaterem drugem gledališču tako. Posebno velikanski utis napravlja električna osvetljava, katera je uvedena po Edisonovem zistemu z žarnicami, poleg katerih ste za posebne slučaje ravno pred proscenijem umeščeni samo še dve diferencijalni svetilnici Križkovega zistema.

Na kar pa smejo Čehi pri svojem narodnem gledališču, ki se vzdiguje na bregu „srebropene“ Veltave posebno ponosno biti, je to, da je celo poslopje od prvotnega načrta in čarokrasnih slik v fojeru in kraljevski loži do najneznatnejše naprave delo domačih, čeških rok.

Vrbsko jezero.

Katerega slovenskega domoljuba ni še užalilo, ako je jel premišljati o preteklosti svojega milega naroda in videl, da:

„Kako rod za rodom gine,
Mu povest je domovine,
Vsemu svetu nepoznane
Od nikogar spoštovane!“

Posebna žalost pa se ga je morala polotiti, ako se je spomnil, da dežela, katera je zibelka slovenskega naroda, jedina priča njegove nekdanje samostojnosti in slave ter jedina zavetnica nekdanjih njegovih pravic, ni več izključna lastnina njegova, nego da je veliki del staroslavnega Gorotana bržkone že za vse čase izgubljen vsled pritiska tujega življa za Slovenstvo in tedaj tudi za Slovanstvo.

Jedina nada in uteha v tej britkosti nam je, da ravno v najrodovitnejših in najkrasnejših krajih koroške dežele prebivajo še vedno Slovenci, za katere upamo, da si ohranijo svojo slovansko narodnost kljub silnemu pritisku Nemštva.

Raj slovenskega Koroškega pa je vsekakor vrbsko jezero, katero se od čedne vasice Vrbe v dolgosti štirih ur hoda razprostira skoro do ozidja deželnega glavnega mesta Celovca. Kdor je kdaj potoval iz Beljaka v Celovec ter nekoliko korakov pred železniško postajo Vrbo v prvič zagledal lazurne njegove valove in temne jelove gozde, kateri se razprostirajo po vsem južnem gorovju, in iz katerih gledajo kakor beli labodje čedne hišice pridnih slovenskih ratarjev, gotovo ne bode tega pogleda nikdar pozabil.

Krasna lega njegova pa tudi privablja vsako leto mnogo tujcev na njegove bregove in tako je vsled mnogih

vil, katere se od leta do leta zidajo na Vrbi, v Porečah in na Krivi Vrbi, zadobil severni del jezera v poslednjih desetih letih nekako preveč gosposki značaj, kateri je v čudnem, skoro bi rekel, neprijetnem protivju s čarobno priprostostjo večno krasne narave.

Da priseljevanje tujcev vsem ostalim življem, kateri so se zarotili proti narodnemu obstoju koroških Slovencev izdatno pospešuje njihove namene, vidi se od leta do leta; kajti imenovane tri vasi, v katerih pred malo leti ni bilo še čuti nemške besede, so zdaj že skoro čisto ponemčene, samo po cerkvah, teh zatočiščih naše materine besede, oznanjuje se slava božja še vedno v njej. Vender je vsa druga okolica vrbskega jezera še čisto slovenska in ponemčeni Vrbi bližnja vas Dvor ima nekoliko iskrenih rodoljubov, katerim se je zahvaliti, da je občinska uprava velike vrbske občine vedno še v oblasti narodnih mož, kateri kadar je potreba, povzdignejo tudi svoj glas za pravice slovenskega naroda na Koroškem. To nam daje tudi poroštvo, da Koroška za nas še ni popolnoma izgubljena. In da se nam ohrani tudi za prihodnje čase, da bode tudi ona deležna uzhajajoče svetovne slave Slovanstva, zato moramo skrbeti s tem, da podpiramo koroške rodoljube pri njihovem trudu za probujenje našega naroda. Priporočamo tedaj vsem slovenskim domoljubom, da denarno podpirajo časopis „Mir“, ki si je v dveh letih svojega obstoja pridobil že mnogo zaslug za narodno probujenje koroških bratov naših.

Slika, katero danes podajamo svojim bralcem, pred-očuje cerkev Matere božje na Otoku. Sezidana je na južni strani jezera nasproti postaji Poreče na poluotoku in je nekdanj bila sloveča božja pot. Zdaj jo obiskujejo le turisti zarad krasne njene lege in prelepega razgleda, kateri se ob njej odpira po mikavni okolici severnega jezerskega obrežja.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(Ljubljanski „officiosus“) je v ponedeljek iztrgal jeden kos od „Našega programa“, priobčenega v prvi številki „Slovana“ ter v kratkih vrsticah izmislil o nas mnogo obrekovanja v čudoviti zbadljivi obliki. Taki usiljeni polemiki, katera izvira iz hudobnosti ne odgovarjamo; vendar pa poudarjamo, da smo bolji Avstrijanje, nego ljubljanski officiosus.

(Naše zdanje razmere) pojasnjuje najbolj sklep, ki ga je na predlog odbornika g. prof. Fr. Šukljeta sprejel v svoji seji dne 4. t. m. mestni zastop ljubljanski in ki meri na to, da se ima pri visoki c. k. deželni vladi odločno protestovati proti temu, da pošilja mestnemu magistratu na slovenske uloge nemške odloke, kar je v jasnem protislovju s §. 19. državnih osnovnih postav! — Tiskovna svoboda nam zabranjuje vsako daljše pojasnovanje.

(Gospodarstvo mestnega zbora ljubljanskega) je mnogo boljše, odkar si je pridobila narodna stranka večino; tedaj v poslednjih dveh letih. Dasi se tekoče potrebe niso znižale, a tekoče pokritje ne zvišalo, bilo je vendar moči z varčnim ravnanjem prihraniti toliko, da se niso samo pokrili vsi izredni troški, ki jih je imelo mesto o priliki šeststoletne slavnosti lanskega leta, temveč poleg tega prihranil še izdaten znesek 8432 gld 88½ kr.

Za leto 1884. se je proračunilo za nove gradnje in večje naprave 21300 gld., namreč: za nabrežje na desnem ljubljaničinem bregu poleg Preširnovega mostu 10000 gld., za razširjenje strelških ulic 1000 gld., za popravo mesarskega mostu 1000 gld., za podaljšanje kanala do Marijinega zavetišča na Poljanah 800 gld., za napravo asfaltovega tlaka na fjakarskem stajališču na mestnem trgu 700 gld., za napravo tlaka ob stolni cerkvi 500 gld., za napravo ograje iz žičnih vrvi na Sv. Petra nasipu 1300 gld., za napravo razsvetljene ure 1000 gld., za razširjenje ceste v mestni log 1000 gld. in za razširjenje Rožnih ulic v zvezi z nakupom novega župnega dvora za duhovščino Št. Jakobske župe 4000 gld. — Dokler je cvela na ljubljanskem magistratu nemškutarija, o takem uspešnem delovanju pač ni bilo ničesar čuti.

(Loterija za „Narodni dom“) ne napreduje tako uspešno, kakor bi bilo z ozirom na plemeniti namen podjetja želeti in kakor je to pričakoval odbor, zanašaje se na domoljubno zavest in probujenost našega naroda. Vsled tega bil je primoran žrebanje, ki je bilo namenjeno za dan 31. decembra 1883 z dovoljenjem dotič. nih oblasti odložiti do 31. decembra t. l.

(Obiskovanje slovenskega gledališča.) Zadnje predstave („Marijana“) se je udeležilo veliko občinstva. Igralci in igralka so svoje uloge igrali res prav dobro. Jako nas veseli, da smo med odličnim občinstvom videli tudi g. deželnega predsednika in deželnega glavarja, katera pridno hodita v slovensko gledališče, ali ne veseli nas, da tudi zadnjič ni bilo videti v gledališču mnogih rodoljubov.

(Vestenečkova šolska postava) ni imela le udušiti vsako svobodno gibanje in uničiti vso značajnost med našim učiteljstvom, ampak tudi odvzeti občinam ves upliv do šole. — Ker to sega v samoupravo občin, katere si vendar same vzdržujejo svoje šole, sklenil je mestni zastop ljubljanski prositi deželni zbor, da to postavo tako prenaredi, da se bode v njej oziralo tudi na občinsko samoupravo. — Želeti bi bilo, da se z enakimi prošnjami obrnejo do deželnega zbora tudi ostale občine ter tako dokažejo, da vse jednako teško čuté neopravičeno preziranje svoje samouprave.

(Učni načrt ljubljanske realke), s katero je napravila kranjska hranilnica slovenskemu narodu pravi danajski dar, je tako nesrečno uravnan, da sta pač francoski in italijanski jezik obvezna učna predmeta za vse dijake; slovenski — tedaj jezik, kateri govori narod, v čegar središču stoji realka — pa le pogojno, namreč za dijake slovenske narodnosti. Kdor vé, kako se na nekaterih naših srednjih učiliščih, in med te spada tudi ljubljanska realka — delajo dijaki nemške narodnosti, ta bode izprevidel, kaka krivica se s tem učnim načrtom godi slovenskemu jeziku. Zato je vsega priznanja vredno vedenje mestnega zbora ljubljanskega, kateri je v svoji seji dne 4. t. m. sklenil, prositi c. k. deželni šolski svet, naj se učni načrt izpremeni tako, da bode počenši s šolskim letom 1884/85. slovenski jezik obvezen učen predmet po vseh razredih in za vse dijake ljubljanske velike realke brez razločka.

(Gospod profesor Ivan Trdina), kateri je slovenskemu narodu dobro znan po svojih bajkah in povestih o Gorjancih, pripravlja za tisek večje delo, katero izide v založbi gosp. J. Krajca v Novem mestu. Ta vest bode gotovo razveselila vsacega, kdor se zanima za našo literaturo in gospod Krajec si bode pridobil hvaležnost celega naroda, da mu poda tako izvrstno duševno hrano, kakoršna teče iz spretnega peresa gosp. prof. Trdine.

(Preložitev ceste čez Gorjance) se konečno vendar utegne izvršiti. C. k. deželna vlada poslala je namreč gosp. inženirja Frana Žužka na lice mesta, da naredi za preložitev potrebni načrt. Da se je visoka vlada začela ozirati na gnotne potrebe doslej tako zane-marjene dežele kranjske, je vsekakor hvale vredno.

(Petarda) se je razpočila, kakor se nam poroča iz Paziña, na Silvestrov večer pred poslopjem ondotne velike gimnazije. To je bil protest pazinskih Italijanov odlikovanju, katero je prejel ravnatelj Hafner za svoje zaslužno poslovanje od N. V. presvetlega cesarja. — Stvari omenjamo zato, ker je gosp. Hafner bil vedno prijaznejši pazinski italijanski stranki, nego onim državi in vladarju vedno zvestim uradnikom in državljanom, kateri so se shajali v društvu „Avstrija“. Ni tedaj misliti, da bi bila petarda namenjena njegovi osebi, ampak brezdvombeno je, da so s tem dejanjem pazinski Italijanje hoteli zopet dokazati svoje sovraštvo do avstrijskih državnih naprav. Zato kličemo merodajnim krogom: „pazite in delajte, dokler še ni prepozno.“

Novo mesto, 4. januarja. (Izv. dop.) Naše obzorje je od nekaterih prikazni celo otemnelo, torej bo treba užgati luč in razpodi temo, da jenja že tisti narodom smrtonosni „mir“, ki si ga rodoljubni Dolenjci nikakor ne želimo.

Nedavno se je volil v tukajšnji čitalnici nov odbor in njemu na čelu za predsednika g. dr. Albin Poznik. Upamo, da se bode temu zvedencu posrečilo, kar so želeli vsi njegovi predniki, da bode namreč prvi slovenski „Narodni dom“ kmalu stal v polni krasoti v čast našemu mestu in vsemu Dolenjskemu. Vsemu Dolenjskemu pravim, kajti po plačanih dolgovih namerava se del čistega letnega dohodka dajati v podporo revnim dijakom tukajšnje gimnazije, naj bodo od koder koli z Dolenjskega. Upati je, da bode že zaradi tega plemenitega namena podpiral vsak domoljub to prenovljeno podjetje!

Iz Celovca, 6. jan. (Izv. dop.) (Nekaj pomočkov, da se rešijo koroški Slovenci narodne smrti). Koroški Slovenci še nismo izgubljeni, kakor nekteri mislijo, vendar pa smo v veliki nevarnosti. Poglavitni pomočki, da se tukaj ohrani Slovanstvo, zde se mi ti le: 1. po vseh slovenskih župnijah naj se osnuje narodne začetne šole; 2. naj se v slovenske kraje pošiljajo slovenski, domoljubni okrajni glavarji, sodniki in drugi uradniki; 3. naj se po več krajih napravijo kmečke posojilnice, kakeršna je pri Št. Jakopu v Roži, da postanejo kmetje neodvisni, da jim ne bo treba iskati pomoči pri Nemcih ali nemškutarjih; 4. med narod naj se razširjajo slovenski časniki in slovenske knjige in naj rodoljubi osnujejo društvo, katero bo iz početka knjige zastonj delilo med ljudi, da se priučé branju, da stopijo koroški Slovenci v tesnejšo zvezo s kranjskimi in štajarskimi rojaki; 5. naj se ustanovi več štipendij za slovensko-koroške dijake, kateri bi se morali šolati v Ljubljani, da bi se tam naučili dobro slovenščine ter se potem vrnili v službe na Koroško; 6. naj se naseli na Koroškem nekaj rodoljubnih advokatov in notarjev, da poučé narod, kake ima pravice ter bi mu jih pomagali braniti; 7. po slovenskih vaseh in trgih naj se osnujejo čitalnice in pevski zbori.

To je nekaj pomočkov. Dalo bi se jih morda še več našteti. Seveda ni moči kar tako vseh točerk izvesti. Moči pa jih je, ako je volja trdna. Sam človek je za to preslab; to je delo za skupno moč. Slovenci, če

res upate v lepšo bodočnost, ne nstrašite se truda in pomagajte koroškim rojakom! Začetek seveda je težak, pa tako hudo tudi ni; koroški domoljubi se že mnogo ledine skrčili.

S slov. Štajarskega. (Izv. dop.) (Slovenščina pri sodiščih). Mnogo naših optimistov (izmed teh jih več med državnimi poslanci) misli, da je zadobila slovenščina vsled izdane znane naredbi od 18. aprila 1882. leta, št. 20513 in one od 31. decembra istega leta, št. 19947. vendar nekoliko prava tudi v naših sodniških sobah, ker se slovenske vloge vendar ne odbijajo a limine.

Ali je to tako? To prašanje moram žal zanikati. Ta počasni „napredek“ (?) v uradovanji izvira od tod: 1.) ker pravosodni minister kaže nasproti uradništvu premalo eneržije in zbok tega uradniška fakijsnost; 2.) ker nimamo slovenščini zmožnih uradnikov, in 3.) ker se naši gg. poslanci premalo zanimajo za to narodno prašanje.

1. Kdo se ne spominja jasne naredbi bivšega pravosodnega ministra Glaserja za Dalmacijo, katera določuje: „zapisniki se imajo pisati v tistem deželnem jeziku (ne sodnijskem) v katerem je dotičnik dal zapisati ustno poročilo; rešitve se imajo izdavat v istem deželnem jeziku, v katerem je pisana uloga; razloke pa, brez kake prošnje, v tistem deželnem jeziku, kateri govori stranka, katera ima dobiti razloko“. — Pod tem ministrom bi se pač noben uradnik ne bil drznil spisavati zapisnika, da stranka ne bi razumela razsodbe, kakor se je preteklo leto pripetilo pri šmarijski sodnji, spišavši sodnik zapisnik, da slovenska stranka ni razumela slovenske zatožbe ter je ta „zapisnik“ po nadsodnji poslal pravosodnem ministru v „dokaz“, da so ministrove naredbi nepraktične

in da je najboljša „status quo ante“. Jednako predrznost more kazati pravosodnemu ministru samo ošabni, nemčurški uradnik.

2. Naši uradniki ne znajo uradovati v lepem slovenskem jeziku. Pomislimo samo, da so nam srednje šole nemške; slovenske akademije pa nimamo. Od kod tedaj naj zajema znanje slovenščine mladi mož vsedši se na uradniški stol! Zarad tega nedostatka že bilo bi potreba ustanoviti pravno akademijo, kakor je že bila v Gradci. Dotična izpraševalna komisija naj bi strogo zahtevala od vsakega pravnika, kateri želi službe na Slovenskem popolno znanje slovenščine tudi v pisavi, ne pa le dokaz znanja s pričevalom. — Kader bodo uradniki zmožni slovenščine, bodo tudi drugače sodili o našem jeziku, kajti večina bode izprevidela, da se je slovenskemu narodu mnogo let godila in nebo vpijoča krivica ter se zbok tega rodilo mnogo nezadovoljstva, nezaupanja, in razdraženosti.

3. Dr. Tonkli je osnul že pred leti „jezikovni načrt“ o uradovanji; toda ta načrt je še danes samo — načrt. Po mojih mislih bi bilo treba dra. Tonklija načrt tal preurediti, da se slovenski jezik proglašaj za uradni jezik v vseh slovenskih pokrajinah. To kaj znamenito jezikovno prašanje mora se skoro razjasniti in rešiti, in dalo bi se doseči mnogo za veljavo slovenskega jezika v uradu v vseh slovenskih pokrajinah ravno zdaj, ko mora vlada računati tudi na glase slovenskih poslancev. Toliko ima naš narod gotovo pravice terjati od vlade in poslancev že po naravnem pravu. Dokler pa nimamo jednake postave, nismo še dosegli ničesar.

Ostali slovanski svet.

(*Poljaki v Rimu.*) Sredi meseca decembra 1883. je bila poljska deputacija pri svetem očetu, ter mu izročila prekrasno Matejkovo sliko: „Sobieski pred Dunajem“. V deputaciji je bil sam slavni Matejko, nekoliko aristokratov in dva kmeta iz krakovske okolice.

(*Prvo tiskarno v Moskvi*) je ustanovil pred 300 l Ivan Fedorov, kateremu so v spomin praznovali Rusi v Moskvi tristoletnico.

(*Shod Jugoslovancev*) bode na predlog predsednika jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti g. dr. Ručkega v Zagrebu l. 1885, ko se bo praznovala petdesetletnica preporoda hrvaškega slovstva. Na tem shodu se bo razpravljalo o vseh strokah, s katerimi se peča „Akademija“, „Srpsko učeno društvo“, „Književno društvo v Sredci“ in „Matica“. Tega shoda se bodo udeležili vsi Jugoslovanci: Hrvatje, Srbje, Slovenci in Bolgari. Akademija je že povabila vsa društva; dozdej so obljubila priti na shod naslednja društva: „Srpsko učeno društvo v Belemgradu, Matica Hrvaška v Zagrebu, Dalmatinska v Zadru, Srbska v Novem sadu, Slovenska v Ljubljani, Književno društvo v Sredci (Bolgarsko) in Pravniško društvo v Zagrebu“. V Zagrebu se je osnul osrednji odbor, kateri bo skrbel, da bo ta shod jugoslovanskih razumnikov prijeten vsem gostom.

(*Lužiški Srbje*) imajo književno društvo: „Mačica Srbska“ (Matica Srbska), katera šteje 202 uda; izmed teh je 46 udov iz Rusije. „Mačica Srbska“ je do zdaj dala narodu 8400 iztisov, dalje 640 iztisov narodnim knjižnicam. V najnovejšem času so nastopili mladi pisatelji, kateri bodo delovali za svoje rojake. Jeden oddelek tega društva je za Dolenje Lužiško v Lottbusu, v središču Dolenjih Srbov, kjer so imeli 20. dec. 1883. občni zbor. Predsednik temu oddelku je župnik Tešnar, kateri je dejal, da je dolžnost vsakemu učitelju, da podpira to društvo. Letnina je samo 1 marka. Društvo ima deficita 40 mark. Preteklo leto so dobili udje četvero knjig a v zadnjem zboru še koledar: Bratya pro 1884. Ta Matica je sklenila, da bo priskrbela novo izdanje Cerkevne pesmarice za Dolenje Srbe, in sicer na društvene troške. — Dasi nima društvo denarne podpore, vendar se nada, da se bo utrdil jezik in narodnost, ker so se pokazali mladi pisatelji, kateri bodo sejali zavednost med narodom in ker upa društvo, da bodo njih podjetje podpirali tudi ostali Slovanje.

(*Sole na Moravskem.*) Na Moravskem so Čehi v veliki večini, kajti v tej deželi je $\frac{2}{3}$ Čehov, a samo $\frac{1}{3}$ je Nemcev. Vendar so šole ponajveč nemške. Na Moravskem je namreč 1 nemška tehnikarica; 36 srednjih šol, izmed katerih je samo 5 čeških (pa še jedna privatna), 43 meščanskih šol, od katerih so samo 4 češke. A druge šole pa so največ utrakvistične. Ravno v čisto slovanskih krajih je osnul nemški „Schulverein“ dokaj šol in otroških vrtov, da se že mladina ponemčuje. Čehi se mnogo trudijo, da bi se predrugačile njih razmere, toda Ustredni Matici češka ne more paralizovati teh žalostnih razmer. Nemški kavalirji dobivajo prve službe v deželi.

(*Osnovnih šol v Dalmaciji*) je 314, od katerih je učni italijanski jezik samo v dveh šolah: v Zadru in v Nerežiščih. Vrhu tega pa ima Dalmacija jedno italijansko gimnazijo in jedno italijansko realko.

(*V češko narodno gledališče*) prihajajo domoljubi iz najoddaljenejših krajev. Vsak teden pride v ta namen v Prago po štiri ali pet posebnih vlakov z znižano vožnjo. Razume se samo ob sebi, da vsacega očara prelepo to poslojje, katero je postavil „narod sebi.“

(*„Trojicki rojoda“*) zove se zaloigra, ki se je v preteklem letu mnogokrat z veliko pohvalo predstavljala v gledališču M. Lenovskega v Moskvi. Snov jej je vzeta iz zgodovine in življenja dalmatinskih Hrvatov.

(*Samostanec*) ima Rusija 390 moških in 170 ženskih, torej vseh vkup 560, v teh samostanih živi 28.000 duš. Da je v ruskih samostanih nakopičenega ogromnega bogastva, to je znano. Samo jeden samostan v Moskvi, namreč „Trojickaja Lavra“, je tako bogat, da bi lahko sam, ako bi bilo potreba, preskrboval za vojske vse ruske vojake s hrano in s strelivom nekaj let.

(*„Zlata Praha“*) je ime novemu, velikemu ilustrovanemu tedniku, ki ga od novega leta izdaja knjigar J. Otto v Pragi, a ureduje spretni pisatelj češki Ferd. Schulz. Iz prve številke, ki smo jo dobili na ogled, smo se prepričali, da se list sme vzporejati z vsakim ilustrovanim tednikom drugih narodov in sicer ne le glede izbornega građiva, nego tudi glede prekrasnih slik. — Ker je temu listu glavni sodelavec Slovincem znani pisatelj Jan V. Lego, kateri bode v njem svoje rojake seznanjal posebno z našim življenjem

in delovanjem in s prekrasnimi kraji naše domovine, priporočamo list kar najtopleje. Saj je tudi res že skrajni čas, da začnemo opuščati nemške ilustrovane liste, ter se rajši naročati na slovanske liste, od katerih imamo več duševne koristi. „Zlata Praha“ velja za četrto leta 2 gld. 50 kr.

Sredec. (O razvoji političnih strank na Bolgarskem.) (Konec.) Prvo bolgarsko ministerstvo se imenuje Burmov-Balabanov, katero si je osnovalo svoje glasilo: „Vitoša“ (ime gore pri Sofiji); a protivniki tudi niso zaostali, nego jih celo prekosili z bolj pomenljivim naslovom svojega glasila: „Celokupna Bolgarija“

Konservativci so bili za zdaj zadovoljni; z berolinskim traktatom in z ministerskimi stolicami; a liberalci so kričali: Bolgarija treba da se združi!

In kje je Iztočna Rumelija! Kje Macedonija! itd. To je bil res le program, ki je precej bil po godu vsem strankam, posebno pa Bolgarom izven kneževine. Zato so si pridobivali liberalci od dne do dne več pristašev in njihove moči so naraščale.

Jeseni leta 1879. je bilo sklicano prvo navadno „Narodno sobranje“ v Sofijo. A ker ni imelo konservativno ministerstvo v njem večine, a liberalci niso hoteli sestavljati ministerstva, katero bi imelo v sebi tudi katerega konservativca, bilo je razpuščeno. Drugo so-

branje, katero je nastalo iz novih volitev leta 1880., bilo je še bolj liberalno. In zato ni preostalo drugo, nego izročiti ministerske stolice vodnikoma liberalcev: Karavelovu in Slavejkovu. Prvi se je učil v Rusiji, in donesel seboj ideje mladih ruskih dijakov, a drugi je samouk, kateri je živel skoro zmirom na Bolgarskem kot narodni učitelj ter ima zato velikih zaslug za domovino.

A tudi to liberalno vladarstvo je trpelo komaj jedno leto. Pokazalo je naposled svojo onemoglost v vsakem oziru. Začele so se spletke med raznimi diplomatiškimi agenti in ministerstvom; a strankarske strasti razvile so se na obeh straneh do največje mere, tako da sta se red in mir popolnoma pogrešala v državi. In došlo je največ od Rusije do državnega prevrata 24. aprila 1881.

Zajedno s tem zauzeli so najznamenitejše ministerske stolice Rusi, kateri so želeli napraviti mir med strankami, želeli so uvesti red v državi. Lep program a teška naloga.

Ta program so imeli konservativci, liberalci, potem pa Rusi in v najnovejšem času združili ste se prvi dve stranki na osnovi istega programa. Ako nijedna od teh strank za se ni mogla uspeti, upati je, da bodo vsaj združene dosegle ta uzvišeni namen, kakor pravi gaslo bolgarske države: „Sojedinjenje pravi silata“ t. j. v slogi je moč. A. B. Tomlin.

Razne novice.

(*Stekel volk*.) Napadel je dne 25. decembra pr. l. blizu vasi Nekvaša na Gališkem pogrebce, ki so spremljevali mrliča na pokopališče, katero je od vasi nekoliko oddaljeno. Z vsa silo je planil volk nad ježnega pogrebce, ter ga začel mesariti. Ostali so vsi tako otrdeli od strahu, da se nobeden ni domislil, pomagati nesrečniku. Še takoj ga je volk tako razmesaril, da je izdihnil svojo dušo, začeli so s palicami udrihati po volku. Zdaj jim je zbežal proti vasi, kjer se je potem, ko je na poti še več drugih ljudi ugrizel, naravnost zaletel v neki slučajno odprti hlev, v katerem so ga konečno ubili z drogovi in kamenjem. — Ker je zdravniška preiskava dokazala, da je bil volk stekel, prenesli so takoj vse ranjenike v bolnišnico.

(*Dekliška priprostost.*) Na Gorenjem Avstrijskem pride kmečko dekle na pošto ter izroči smehljaje mlademu ekspeditorju poštno nakaznico. Ekspeditor pogleda nakaznico rekoč: torej vi dobodete 3 gld. ter jo še zraven praša, zakaj ni odrezala kupona, kjer so zapisane za njo jako imenitne vrstice. „Gospod“, dejalo je dekle, „jaz ne znam brati pisanih črk, samo tiskane; prosim, preberite mi jih Vi.“ Ekspeditor bere: „Tu ti pošiljam 3 gld. in tisoč poljubov“. „Tako, tukaj so 3 gld., a poljube vam bodem tudi koj dal.“ Dekle objame mladega moža, potlej pa hiti domu pravit materi, kako je na pošti vse praktično urejeno, da se poljubi dobivajo že po poštni nakaznici.

(*Prizori na ruskih železnicah.*) Pravi se, da so ruski tatje jako spretni, gibčni, da celo tudi prožni. — Na neki progji približa se tovornemu vlaku ruski tat, skoči na vlak ter začne riti na vrhu jednega voza, kateri je bil zagrnjen z veliko ponjavo. Ker je dež lil curkoma, zlezal je že prej nadzornik tistega voza pod ponjavo, kjer je bil varen pred dežjem. Tat začne rezati z nožem ponjavo, zgrabi nagloma velik kos, in ker je bila silna tema, skoči z voza in zbeži s plenom. Ali čudo — ko si oddahne, ogleduje na tanko, kar je ukral in glej — ukral je zmrzlega nadzornika. Oba se prestrašita in odideta vsak na svojo stran. — Druga dogodba je še veselejša. Neki lopov skoči na železniški voz, začne premetavati blago. Skočil je ravno na voz, kjer je bilo polno sodčkov z ribami. Opazivši ga nadzornik, preti mu, grozi se mu, da ga bo ubil, ako mu ne pusti sodčkov v miru. „Brátec moj“, dejal je lopov, „saj potrebujem samo jeden sodček“. Zgrabi sodček in izgine v gozd, kjer so ga že čakali tovariši s praznimi železnicami.

(*O groznem umoru*), ki so ga izvršili nihilisti, poroča se iz Petrograda. Dne 28. decembra pr. l. zvalili so člene teroristične stranke s ponarejenim uradnim ukazom policijskega predstojnika Sudejkina v neko zloglasno hišo nedaleč od Nevskega prospekta

ter tam njega in uradnika, katerega je službeno s seboj pozval, zavratno umorili. Sudejkin je bil policijski predstojnik, stranki „Narodne volje“ zato tru v peti, ker je bil soustanovnik „društva za uničenje nihilističnega gibanja.“

(*Kako je moči umiriti morske valove.*) Mornarji, zlasti angleški so si že veliko belili glave, kako ukrotiti valove, kader se vznemirijo. Znano je, da so valovi visoki 3—4 metre, malokdaj 10 m; vendar so že mornarji videli 30 m visoke valove. V globino morja segajo valovi 50—100 m globoko. Kako tedaj te valove potolažiti, kader najbolj divjajo ter se penijo, da so ljudje v smrtni nevarnosti, uči nas najnovejša izkušnja, katero so nam podali Angleži. V vznemirjeno morje treba uliti nekaj — olja — (dovolj je za 2 funta šterlingov) in morje se koj umiri. Ti poskusi so se Angležom povsod posrečili, ter je upati, da bode odslej potovanje po morji brez vse nevarnosti, seveda nekaj olja mora biti zmerom na ladiji.

(*Dolgolet življenja našega je kratka*) poje naš slavni pesnik Preširen, a najkrajša je lirskih pesnikov, kakor je izračunal Madden v svoji knjigi o fizijologiji. Povprek živijo tedaj lirski pesniki samo 57 let; epski pesniki 66 let; romanopisci in kritiki 62 let; filologi 66 let; bogoslovci 67 let; pravniki 69 let; slikarji 70 let; a filozofi (modroslovci), zvezdoznanci in prirodoslovci doživijo največjo starost med vsemi tistimi, kateri delujejo duševno. Kdor torej želi dolgo živeti, ne bodi lirski pesnik, ampak modroslovec!

(*Ni dobro biti radodarnemu brez premisleka.*) Dne 27. novembra preteklega leta je umrl v Moskvi milijonar A. S. Gubkin. Njegova rodbina je sklenila po pogrebu izplačati vsacemu siromaku po jeden rubelj (1 gld. 20 kr.). Ker se je pa ta njena nakana premalo razglasila, da je prišlo določeni dan malo število siromakov po miloščino, dala je rodbina Gubkinova naznaniti po vseh obednih kuhinjah in drugod, kamor navadno zahajajo siromaki, da bode prihodnji dan ob najstih dopoldne vsak siromak, ki se oglasi v njeni palači dobil po jeden rubelj; opustila pa je to prijaviti tudi policiji. — Po tem naznanilu pa je pridrlo naslednji dan ob določeni uri iz vseh strani „zlatoglavega“ mesta toliko siromakov, da so napolnili ves prostorni trg pred palačo. Razume se samo po sebi, da je, kakor je v tacih prilikah že sploh navada, tudi tu hotel vsak biti prvi. Nastala je grozna gnječa, suvanje in vpitje. Ko se je ob najstih prikazal na dvorišči palače služabnik z denarno vrečo v rokah, začelo se je vse ljudstvo skozi vežo gnjesti na dvorišče in sicer kar čez one nesrečnike, katere je naraščajoči pritisk podrl na tla. Še le policiji, katera je na to prišla na pomoč, se je po dolgem prizadevanji posrečilo zopet napraviti mir;

a bilo je vendar mnogo siromakov pohojenih in zmečkanih tako, da so na mestu obležali mrtvi, še več pa težko ranjenih, da jih je bilo treba prenesti v bolnišnico.

(*Nemiri v cerkvi*) V cerkvi sv. Janeza Ev. v desetem dunajskem okraji „Favoriten“ nastali so dne 30. decembra pr. l. ob žalovanju vredni nemiri, katere so izzvali nekateri bržkone načrtovani delavci in kateri tudi niso ostali brez žalostnih nasledkov. Omenjeni dan ob 7. uri zvečer propovedoval je v tej cerkvi jezuit Andrej Hammerle o slavi uboštva ter je med drugim dejal, da katoliška vera daja s slavljenjem plemenitosti uboštva tudi tolažbo v bedi in siromaštvu. Ko je izgovoril te besede, začeli so nekateri delavci, kateri so stali ne daleč od propovedalnice, sikati, žvižgati, upiti in metati kamenje v propovednika. Ta, spoznavši nevarnost, pobegnil je s propovedalnice v zakristijo; ljudstva pa, katerega je bilo na stotine v cerkvi zbrana in katero je mislilo, da gori, po-

prijel se je grozen strah tako, da je vse začelo vreti proti izhodu cerkve. Vsled te zmešnjave pa je nastala taka gnječa, da je bilo več žen in otrok nevarno ranjenih in le policiji, katera je iz bližnjega komisarijata takoj prihitela k cerkvi, se je posrečilo, da se ni zgodila še kaka večja nesreča. — Nekaj onih, kateri so prouzročili ta nemir, je policija že prišla in zaprla; upati pa je, da se jej posreči izvedeti tudi za ostale ter jim skrbeti za primerno kazen.

(*„Usmiljen“ lopov*). Neki Auspitz — kakor se vidi ime, judovskega pokolenja —, kateri je služil pri bogatem pariškem bankirju za tajnika, ukral je nedavno svojemu gospodarju raznih vrednostnih papirjev za 400.000 frankov (160.000 gld.) ter je z njimi pobegnil. Te dni pa je vrnil svojemu bivšemu gospodarju iz Southamptonu (beri: Susámpna) na Angleškem del ukradenih papirjev, češ, da ni našel kupca za nje. — Tedaj prisiljeno poštenje.

Politični razgled.

Nekatere novine so poročale, da je nastal nespo- razum med ogrskim ministerskim predsednikom K. Tiszo in med grofom Taaffejem. Vender o tem ni niti misliti, kajti naša vlada se ne utika v ogrske razmere. — V prvi seji državnega zbora bode na dnevnem redu drugo branje Wurmbrandovega predloga o jezikovnem zakonu, dalje Richterjev predlog o omejitvi eksekucij.

Največjo pozornost vzbuja zdaj v naši državi hrvaški zbor v Zagrebu, v katerem se že dolgo niso vršile tako imenitne dogodbe, kakor ravno zdaj. Vse stranke hrvaškega zbora so v tem jedine, da je ogrska vlada meseca septembra zaustavila ustav, ko je razobesila na Hrvaškem dvojezične grbove brez znanja hrv. vlade in ko je namesto odstopivšega bana grofa Pejačevića imenovala poverjenika Ramberga. Da ogrska vlada ne bi mogla v prihodnje na ta način sistovati ustava, predlagal je Vojnović, naj se izbere najstariša iz zbora, kateri bo naloga, pretresovati vse, kako je ogrska vlada pogazila ustav na škodo Hrvatov. V odboru najstarišice se o tem predmetu razpravlja; vender se ne morejo združiti vse stranke. „Narodna stranka“ je namreč sestavila adresu na kralja, v kateri priznava, da je ustav skrhan ter samo apeluje na kralja, naj on brani ustav ter naj prepreči, da se jednaki odnošaji ne bodo ponavljali. „Neodvisna na-

rodna stranka“ pa našteva v svoji adresi dolgo vrsto opravičenih pritožeb ter zahteva naj se izroči stvar regniko- larni deputaciji, katera naj pregleda nagodbo ter jo tako popravi, da ogrska vlada ne bo imela več moči sistovati jim ustava.

Razni klubi so se že osnuli, izmed katerih omenjamo „srbskega samostalnega kluba“. Klubu je namen: pospeševati s Hrvati napredek zajedniške domovine. Srbom naj se prizna po zakonu ime srbsko; naj ostane Srbom narodna cerkvena samouprava, srbske auto- nomne šole, dalje naj se prizna ravnopravnost čirilice z latinico.

Imeniten spis o južnoslovanskih razmerah je pri- občil ruski list: „Novoje vremja“. Ta list pravi, da je ruska politika krivo delala do zdaj, ko je širila med juž- nimi Slovani samo versko tendencijo, zapadna Evropa pa si je odgojila na Balkanu svetovno inteligencijo. Za to naj skrbi odslej tudi bolj Rusija; naj gleda posebno na to, da bo več ruskih knjig prihajalo na jug in da njihov razpošiljanje ne bode toli težavno in mudno, kakor doslej.

Ravnokar so se razšli udje „Narodnega sobranja“ v Sredci, katero je sklenil knez Aleksander s prestolnim go- vorom. V istem ne omenja ničesar o vnanjih zadevah.

Najnovejša vest.

Ljubljanski uradni časnik bode od 1. februarja t. l. počenši izhajal vsak teden po trikrat v slovenskem jeziku. — Kakor vsak napredek v našem narodnem življenju, pozdravljamo tudi to vest z iskreno radostjo, kajti storil se bode z njim začetek, da se odpravi iz urad- nega časnika vojvodine kranjske čisto nepotrebna nem- ščina.

Listnica upravnistva. Gosp. Jos. Oblaku v Idriji: Isto tako, kakor ostalim naročnikom, poslali smo tudi Vam prvo številko. Mora- la se je tedaj na pošti zgubiti. — Gosp. J. J. v Poljanici: Lista ne pošiljamo na upanje.

Tržne cene v Ljubljani

dne 2. januarija:

Hektoliter: pšenice 7 gld. 96 kr., ječmena 4 gld. 55 kr., ovs 2 gld. 92 kr., soršice — gld. — kr., ajde 5 gld. 4 kr., prosa 5 gld. 20 kr., koruze 5 gld. 40 kr., krompirja 2 gld. 68 kr., leče 8 gld. 50 kr., graha 8 gld. 50 kr., fižola 9 gld. 50 kr.
Kilogram: goveje masti 96 kr., svinjske masti 86 kr., surove slan- ine 60 kr., okajene slanine 74 kr., masla 90 kr., govejega mesa 60 kr., teletine 54 kr., svinjine 52 kr., ovčjega mesa 38 kr. — 1 jajce 3½ kr., 1 piščice 50 kr., 1 golob 18 kr., liter mleka 8 kr. 100 kilogramov: sena 2 gld. 16 kr., slame 1 gld. 96 kr.

Listnica urednikova. Dopisa iz Odese in Prage bomo priobčili v 3. številki.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične šte- vilke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravništvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.